

Szeged zenei élete az évad első felében

A) Színház

Városunk zenei élete jelentős mértékben a Nemzeti Színházzal áll kapcsolatban, mert ott nemcsak az operai előadások jelzik a zenei naptár ünnepi eseményeit, hanem az operai részleg énekes és hangszeres művészeinek, valamint a filharmóniai zenekarnak produkciói is élénkítik Szeged kulturális megmozdulásait. Mindjárt előjáróban le kell szögeznünk, hogy a színház felelősségteljes kultúrmissziójának a folyó évadban csak részben felel meg. Amilyen pozitívum a Nemzeti Színház kamaraszínházának megnyitása a Postás Kultúrotthonban a Volpone előadássorozatával, amely a Felsővárosba vonzza a színházi élményekre éhes szegedi közönséget, s amennyire örülünk annak az elgondolásnak, amely Donizetti Don Pasquale-ját is ugyanezen színpadon kívánja bemutatni, annyira keveseljük azt, amit a »nagy« színház eddig opera-rajongóinak adott. Az a körülmény pedig, hogy február elejéig Szegeden egyetlen filharmóniai hangverseny sem csendült fel, elszomorító és az egyoldalú műsorpolitika kirívó hibája.

A folyó évad nagy nehézségek között indult meg. Nyilván a jó munka elismerése-képpen az énekes együttes és a zenekar létszáma csak néhány emberrel csökkent. Mégis a zenekari leépítés éppen azokat a fűvőszólamokat érintette, amelyektől a »hármás fák«-at kívánó Puccini-operák előadása függ. Így egyelőre Puccinit színpadunkon csupán a Pillangókisasszony képviseli. Nagyobb baj, hogy a szegedi operarepertoár egyes darabjait, mint a Toscát, Figaró házasságát, Hány Jánost, sőt a tavaly bemutatott Anyegint is részben egyes szerepek betöltésének nehézségei miatt, részben díszletanyag-takarékossági okokból levették a másorról. A díszletanyagot szétszedték, és felhasználták az új operák kiállításánál. Elszerződött Szegedről néhány énekes, aki fontos volt a repertoár szempontjából. Az utánpótlás csak döcögve illeszkedett bele a régi operai keretbe.

Ebben a szeptemberi és október eleji zavaros, nehézségekkel teli időben komoly változást hozott Rubányi Vilmos szerződtetése Paulusz Elemér örökébe. Ugyanakkor a színház vezetősége felismerte annak elodázhatatlan szükségét, hogy egy széles látókörű operai rendezőt állítson be, az operai stílus egységének biztosítására. Megyesi Pál tudásának, operai gyakorlatának és rendezői fantáziájának köszönhető, a múlt szezonvégi Bánk bán közönségsikere után az évad eddigi legszínvonalasabb teljesítménye, a *Trubadur* bemutatója. Ez igazolja, hogy Megyesi kiemelése helyes volt. Megyesi kiváló művész és nagy kulturájú ember, aki minden nehézséggel szemben harcol az eszményi megoldásért: a harmonikus operai össz munkáért. Csak sajnálatos, hogy Rubányi Vilmos karmester a Rigolettóba történt sikeres »beugrás« után, kevésse találta meg a színpaddal azt a feltétlenül szükséges benső kapcsolatot, amely a drámai és zenei szempontok összehangolása útján valóban a wagneri értelmű Gesamt-kunstwerk-et produkálná. Rubányi, amint azt háromhónapos működése után megállapíthatjuk, elsősorban a zenekar kicsiszolására, az intonáció és összhangzás egyöntetűségére, a dinamikai kifejezés, és főként a ritmus igen precíz kivitelére törekszik, de ugyanakkor lazábban tartja kézben a színpadot. Az énekes irányítása a stílus színpárján, véleményünk szerint, a karmester fontos feladatai közé tartozik. Rubányinál nagy operai gyakorlata ellenére azt érezzük, hogy a drámai mondanivaló hangsúlyozása helyet inkább öncélú zenekari muzsikálást folytat. Bár ő jóval igényesebb zenei egyéniség Paulusz Elemérnél, mégis rá kell világítanunk erre a hibájára mindjárt működése elején, hogy azt mihamarabb kijavíthassa. Rubányi kar-

mesteri erényei különösen a zenekar szimfonikus szereplésénél mutatkoztak meg, s így valószínű, hogy egyelőre még debreceni MÁV zenekari munkásságának hatása nyilvánul meg nála, ami pillanatnyilag nem előnyös a szegedi opera-együttes számára. Ennek a problémának Rubányi részéről való tisztázása, kikorrigálása véleményünk szerint a szegedi opera jövő fejlődésének perspektíváját hordja magában. A kitűnő muzikus bizonyára meg fogja érteni azt az opera nagy reformátóráig, Gluckig visszavezethető igazságot, mely szerint az operában minden eszköz, tehát a zene is, a dráma minél hatásosabb, kézzelfoghatóbb exponálására hivatott. Minden egyéb esztétikai vagy dramaturgiai nézet helyessége erősen vitatható.

Ezek után nézzük meg konkrétan a színház művészi munkáját az egyes zenei műfajokban. Az opera — mint említettük — a Trubadurral adta le névjegyét ebben a félévben. A Trubadur Verdi középső alkotó korszakának népszerű alkotása, amely inkább az olasz belkanto pazar bőségével, a zene finomművű, kamarazenei kidolgozásával ragadja meg a hallgatót, mint egy magas eszmeiségű drámai cselekmény hatásos kivetítésével. Az ilyenfajta bonyodalmas rémdrámák, amelyek a maguk idejében a mitológiai témájú klasszikus opera-librettókat próbálták a színpadról kiszorítani, dramaturgiai szempontból sok kifogás alá esnek. A Verdi-opera első színpadképe egy elbeszélést iktat be, amelyben Ferrando, az öreg harcos elmondja a dráma megértéséhez szükséges előzményeket, s így a darab expozíciója bizony sántítva indul. Csak az ezután következő kerti-jelenetben ismerkedünk meg a vár úrnőjével, Leonorával, aki Manricot, a trubadurt várja, amikor váratlanul Luna gróf jelenik meg. A két szerelmes férfi első összecsapása az a mozzanat, amelyből a tulajdonképpeni cselekmény kiindul. A cigányasszony visszaemlékezése édesanyjának máglyahalálára, és akkor tett bosszúesküje, valamint a grófi gyermek helyett véletlenül tűzbedobott saját gyermekéről szóló mese hasonlóan hátráltatja a dráma folyamatos alakulását. Ezért különösen fontos itt a rendezői munka, amely a dráma lényegét jól összefogva, a darabot közelebb hozza a közönséghez.

Megyesi Pál a 8 képből álló 4 felvonásos operát 3 felvonásba vonta össze olyképpen, hogy a cselekményt mozgó két alapmotívumot: a cigányasszony olthatatlan bosszúvágyát, valamint a testvéri kapcsolatukról mit sem sejtő két rivális Leonoráért folyó harcát szorosabbra vonta össze rövid képváltozásokkal, s így a mese érthetőbbé vált, a cselekmény pedig meggyorsult. Nagyon jelentős ez az I. felvonásba összevont 3 kép, amely sokkal világosabban indítja el a kétágú cselekményt. A rendezés további dicséretreméltó erénye a szereplők igen eleven és kifejező játéka, a drámai helyzetekhez igazodó mozgatása, ami megszünteti az operákban oly gyakori passzív énekkari csoportokat és a pőzba helyezkedett énekes merev, hangversenyszerű áriázását. A képek a gondosan kidolgozott játékkal válnak egy-egy darab életté, a dráma jól érzékelhető részeivé. A rendezés a színpadi jelenetekben teljes korhűségre törekszik, s ehhez a diszletekben is segítséget kapott. A zenekar élén Rubányi Vilmos karmester, a finoman kicsiszolt szólamokkal sok örömet szerzett a zenei fülnek. Színekben, fokozásokban, ellentétek kiemelésében semmi hiány, csupán ez a muzsikálás nem halad mindig egyéforrva a színpadi akcióval. Szembetűnően éreztük, hogy Leonora börtönáriája és az ezt követő Miserere, majd a nagy ensemble-jelenet a színpadi ének kifejezésében és tempóvételében erősen elütő a zenekar kissé hajszott játéktól. Miért az előírt tempótól való lényeges eltérés Leonora f-moll áriájában? A döbbenetes mély drámai szakasz több előadását figyeltük, ennek alapján állapítjuk meg, hogy nem véletlen kisiklásról van szó, hanem a karmester elképzelésének következetes megvalósításáról.

Az énekesek közül Megyesi Pál Manricoja áll az élén: léggört teremt megjelenésével, minden szavával, forrón izzó énekében pedig az a csodálatos, hogy ez a jellege szerint inkább Wagner-tenor, mennyire ösztönösen formálja a belkanto hajlékony, olaszos frázisait. Szabadi István harmonikus színészi és zenei teljesítményt nyújt Luna gróf szerepében. A két Leonora, Papp Júlia és Moldován Stefánia egyénisége híven tükröződik emberábrázolásukban és énekükben. Papp Júlia elmélyültebb, kifinomult dallamívei magasrendű zenei kultúráról tanúskodnak. Moldován Stefánia megjelenésével, elevenebb arcjátékával és a karmesteri pálcához való alkalmazkodásával törekszik művészi munkájának egységére. Turján Vilma Azucénája az érett színpadi művész biztonságával bilincsel le, énekében azonban helyenkint nélkülözzük a drámai kifejezés árnyaltabb skáláját. Az epizódszereplők közül Halmi László Ferrandójáról kívánunk szólni: fejlődésképes orgánuma van, de merev játéktílusán mielőbb változtatnia kell. A kórus minden tőle telhetőt meg-

tesz az előadás sikéréért, de létszáma túl kicsiny ahhoz, hogy magasabb operai igényeknek megfelelhessen. Ilyen törpe együttesnél igen fontos a jó színpadi elhelyezés. Az apácakórus oly távolról beszűrődő hangfoszlányai szinte élvezhetetlenné válnak a hallgatóság számára, másrészt nem tudnak a zenekarral összeolvadni s a tiszta intonációban találkozni. Az énekkar betanításának gondos óre Ujj József. Vele együtt kell még megemlíteni Sándor Sándort, a díszletek avatottkezü megtervezőjét.

Simon Albertről, mint operai-karmesterről a legutóbb hallott *Rigoletto* előadása alapján kívánunk szólni. A fiatal karmester láthatóan törekszik a sima, nagyobb emóciók nélküli ütemezés precíz kivitelére. A zenekar pontosan követte őt, de a színpadi énekes gárda sokszor magára maradt. Egyelőre úgy látjuk, hogy Simon Albert még nem érkezett el a dráma mélységeihez, de további szorgalmas önképző munkával bizonyára kifejlődik belőle a színpadi karmester, akiben ma még a hangverseny-karmester attitűdjeit érezzük. Ennek az előadásnak keretében mutatkozott be Wagner József a mantuai herceg igényes szerepében. Alakításában komoly igyekezetet látunk, és zenei képességeiről is elismeréssel kell szólnunk. Hangja azonban nem az az érték, amely az operairodalom ilyen jelentős szerepére predesztinálja. Az előadás kiemelkedő drámai mozgatója Szabadi István volt, aki a címszerepben ezúttal is komoly színészi képességeket árult el, orgánumával pedig magasan felette állt szereplőtársainak.

Az operai évad a *Bánk bánnal* indult, amely Megyesi Pál rendezésében s a címszerepben nyújtott kimagasló alakításával még az elmúlt szezon végén valószínűleg lázba hozta a közönséget. Az új köntösű Bánk bán legfőbb érdeme, hogy a sok átdolgozás folytán már-már elsikkadt Erkel-zenét visszahelyezte jogaiba, és »kinyitott« néhány értékes zenei részletet: így Petur és Bánk bán duettjét s Endre király áriáját, amelyek a nagy magyar drámai lángeleme mély inspirációi közül valók. De a színpadi képek és jelenetek megtervezése is kitágította legszebb romantikus operánk horizontját; közelebb éreztük magunkat édes hazánk földjéhez, amikor Bánk ajkán a vár erkélyéről megcsendül a legszebb ária dallama, és a tiszaparti jelenet is realiztikusabb formát kapott ezúttal. Sikerült az utolsó képből Gertrudis katófalkját a királyi tróntól egy függönnyel úgy elválasztani, hogy a királynak Bánkkal folytatott párbeszédjét semmi sem zavarja. E beállítás tette oly megrázóvá Melinda tetemének színrehozatalát, s a pillanat tragikumát csak fokozta, hogy ugyanakkor a gyűlölt királyné koporsóját nem láthattuk. Az énekesek közül kiemeljük Turján Vilma remekül megmintázott Gertrudisát, Moldován Stefánia főként zenei kidolgozásban figyelemre méltó Melindáját, Szabadi István keménykötésű Peturját és Horváth József megkapóan emberi Tiborcát. A felújításnál Paulusz Elemér kezében volt a karmesteri pálca. Tőle a kényes feladatot Rubányi Vilmos vette át. Rubányi kiküszöbölte a zenekari játék pongyolaságait, precíz összjátékot teremtett, és helyenkint eljutott a dráma zenei eszközökkel való érzékeltetéséhez.

Az operettek sorát *Lehár Vándordiákja* nyitotta meg. A darab korszerűsített formájában tetszett, sikerét elsősorban a zenének köszöni. *Strauss Cigánybárója* Horváth József rendezésében, Simon Albert és Ujj József vezényletével került színre. A Cigánybáró klasszikus érték, s mint ilyen, több figyelmet érdemelt volna a szereposztásnál és zenei betanításnál. Simon karmester nehezen találta meg a könnyű bécsi operett kedélyes, daloló hangját. A szereplők közül Harmath Éva Saffija és Turján Vilma remek Czíprája igazi gyönyörűséget szerzett. *Kacsóh Pongrác János mítéze* nagy sikert aratott. Örömmel állapítjuk meg, hogy a szövegkönyv új átdolgozásával a népszerű daljáték Petőfi Sándor remekéhez került közelebb. Ujj József karmesteri munkája, kitűnő vezényleti készsége és mértéktartó, ízléses operettstílus valóban megérdemelné, hogy őt operai vonalon is foglalkoztassák. Felfigyeltünk a fiatal Biró Attila zenei képességeire is, ő is karmesteri jövő előtt áll. A szereplők mindent megtettek a zenei színvonalért. Ujj József vezetésével került sor az örökifjú *Denevér* előadására is. A jól összevágó előadás hosszabb ideig felzárva tartotta ezt a Strauss-remekművet. *Lehár Luxemburg grófja* és *Kálmán Csárdáskirálynője* egészíti ki az operett-repertoárt, utóbbi, most is állandóan telt házakat vonz. A sok polgári korszakból származó és többé-kevésbé felfrissítésre szoruló operett után érdeklődéssel várjuk Huszka Jenő Szép Juhászné című magyar daljáték-újdonosságát.

B) Hangversenyek

A hangversenyek vonalán főként mennyiségi visszaesés mutatkozik. A *színház zenekara* mint szimfonikus együttes szerepelt Szeged felszabadulásának 10 éves évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen és a Nagy Októberi Szocialista Forradalom emlékünnepélyén. Az együttes a vendég *Vaszy Viktor* vezetésével kitűnően szólaltatta meg Glinka Ruszlan és Ludmilla nyitányát és egy dallamosságával lebilincselő részletet Dékány—Vaszy Dankó Pista című daljátékából. *Rubányi Vilmos* ragyogó zenekari produkcióból kiemelhetjük Weiner Farsangjának pompás színekben villódzó előadását és Kodály Galántai táncainak jól felépített, hatásos fokozott tolmácsolását, amelyben a zenekar még helyenkint nem tudta teljes virtuozitással a karmesteri elképzeléseket megvalósítani. A filharmóniai hangversenyek biztató perspektíváját nyújtotta ugyanezen a hangversenyen Csajkovszkij b-moll zongoraversenye, Sebők Györggyel a főszólamban.

Az Országos Filharmónia félévi műsorának sincs sokkal nagyobb súlya a város zenei művelődésének kiszélesítésében. Anyagi és személyi szempontok miatt a Hangversenyközpont nemcsak olyan művészeket küld vidékre, akik a zene népszerűsítését szolgálják művészetükkel. Az élvonalbeli művészgárdát mindmáig nélkülözzük Szegeden. *Czifra György* zongoraestje érdekes művészegyenírt szólaltatott meg városunkban. Czifra dzsessz-zongoristaként kezdte pályáját, és később lépett át a klasszikus zene területére. Káprázatos virtuóz, de muzsikálásának stílusán még érződik zenei múltja. Nagyon értékes műsorában sok olyan számot hallottunk, amelyeket a művész kizárólag technikai feladatként oldott meg. Czifra György rendkívüli hangszerezési képességei és nagy szorgalma mindazonáltal jövő fejlődésének erős biztosítékai. *Höchtl Margit* Szeged évek óta közkedvelt »házi« zongoristája. Bár ő a ma már elavultnak mondott Szendy-iskola nevelése, nagyszerű pianisztikus kultúrája, magasan fejlett zeneisége olyan teljesítményekre képesíti, hogy ezeket csak élvonalbeli zongoristáinkkal szabad összehasonlítani. Műsorában Beethoven Appassionatája lebilincselte a szélső tételek hullámzó fény- és árnyék-játékával. Egészen kimagasló volt Schumann Carneválja. Ebben a műben ragyogóan érvényesült Höchtl Margit intellektusa, nagy muzsikális kultúrája és technikai képességei, amelyek egyes képeket, mint a Paganini-t valóban felejthetlenné avatták. Debussy, Liszt és Chopin művek után a kiváló művésznőnek egész sor ráadással kellett műsorát megtoldania.

Máris komoly hegedűsként mutatkozott be *Bakonyi Klára*, akinél technika, és nobilis előadóművészet, stílus-készség és ösztönös megérzések kölcsönösen emelik egymást. *Virizlay Mihály* gardonkajátékában még kiforrotlanság érződik, és ehhez járul, hogy túl igényes műsorszámokat is választott, mint Csajkovszkij Rokokó variációit. Míg Bakonyi Klára érdeklődése elsősorban a barokk világé, Virizlay inkább a romantika felé hajlik. Nagy élmény volt *Török Erzsébet* Kossuth-díjas előadóművésznőnk Kodály, Bartók népdalsorozata. Itt elsősorban a népdalok sajátos hangulatvilágának tökéletes kivetítését kell kiemelnünk. Az önmagában nem jelentős orgánium a pompás hangvétellel és színes előadással végig magával ragadta a hallgatóságot. Mellette *Ramor Ervin* csillogtatta meg nem mindennapos hegedűképességeit. Ramor Ervin, aki végre tudásának és zenei képességeinek megfelelő posztra került a Rádió Szimfonikus Zenekaránál, bár nem a legjobb diszpozícióban muzsikált, kivételes élményt szerzett César Franck á-dur hegedű-zongora szonátájában, amelyben *Bánhalmi György* egyenrangú kamarazenei partnernek bizonyult. Ramor fejlődésének ékes bizonyítása magas igényű műsora, amelyen még Beethoven g-dur románcát és Bach Chaconneját kell megemlíteni. Az Országos Filharmónia által rendezett hangversenysorozat igazi szenzációja volt *Vásáry Tamás* Chopin-estje, amelyen ez a kiváló tehetség egész rendkívüli fejlődéséről és elmélyült művészetéről tett tanúbizonyosságot. A h-moll szonáta négy tételét ritkán halljuk ilyen egymást emelő, költői felfogású, lendületes és gazdagon árnyalt előadásban. Az első tétel belső tüze jól kapcsolódott a második tétel ragyogó virtuóz felépítéséhez, a harmadik tétel viszont befelé néző lírájával jól vezetett át a záró-tétel forró szenvedélyviharához. Érett művészi teljesítmény volt az etüdök és mazurkák előadása, amelyek közül többet meg is kellett újránnia. A nagy asz-dur polonéz után szünni nem akaró taps és a ráadások jelezték, hogy Szeged zeneszerető közönsége megérezte a kivételes zenei tehetséget.

A szegedi hangversenyévad még két fiatal, Varsóba készülő zongoraművésznünknek adott alkalmat a bemutatkozásra. A Magyar Zeneművészek Szövetségének szegedi aktívája az Egyetemi Klubbal karöltve léptette fel *Frankl Pétert* és *Szendrey Imrét*. Az alig 18 esztendő Frankl Péter számról számra fokozódó hatással adta elő nagyigenyű műsorát, amelyben egyforma elismeréssel szólhatunk a g-moll ballada mondanivalójának izzó és lelkes előadásáról, a h-moll scherzo szinte hibátlan virtuóz kidolgozásáról, egy sorozat etüd és prelúd hangzáspoézisében elbűvölő tolmácsolásáról és az asz-dúr polonéz nagyvonalú, markáns felépítéséről. Ez a nagytelenségű művész szintén jó kilátásokkal indul a varsói verseny nemzetközi mezőnyében. Mellette jóval halványabb Szendrey Imre előadása, és bár komoly stílusterékveseket éreztünk nála is, még nem tud olyan feszült légkört teremteni, melyben hallgatóságát szuggesztíven vezetné. Műsorában a h-moll szonátából elsősorban a Largotételt kell megdicsérnünk finom billentéskultúrájú énekéért.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom emlékhangversenyén *Simon Albert* is bemutatkozott mint szimfonikus dirigens. Tell nyitánya első felében teljes szépségében bontakoztatta ki a vonószólamok, elsősorban a gordonka-ötös megejtő énekét, de a második részt annyira túlhajtott tempóval interpretálta, hogy az szinte érthetetlenül zavarossá lett. A kísérő számokban mértéktartó volt Simon Albert vezénylése, amely a zenekar kamarazenei hangzását valósította meg. Az énekesek közül ezen a hangversenyen *Halmi Lászlót* kell kiemelnünk, aki Musszorgszkij Borisz Godunovjának Varlam áriáját énekelte világos szövegmondással és magával ragadó lendülettel.

Meg kell állapítani, hogy komoly visszaesés mutatkozik a szegedi üzemi és szakszervezeti zenekarok életében. A *Postás zenekart Ujj József* vezényletével ugyan hallottuk a Postás Kultúrotthon megnyitásán, de már akkor megállapíthattuk a minőségi visszaesést, nem is szólva arról, hogy a zenekar nagyrészt nem postásokból toborzódott. Ez a zenekar, úgy látszik, szintén anyagi és szervezési nehézségekkel küzd. Fel kell tennünk a kérdést, ki felelős azért, hogy a jól bevezetett postás együttes a kultúrotthon megnyitása óta elhallgatott? Szeged ezen a vonalon sokat veszített a jól összehangolt rendőrzenekar feloszlásával, és így zenekari vonalon valóban sivár a helyzet. Itt a tanács kulturális szerveinek és a színház vezetőségének kell sürgősen segíteni a helyzetet, mielőtt Szeged végleg kiesne vidéki »I. osztályú« zenei pozíciójából.

Mint a zenei életet serkentő új tényező egyre szélesebb teret hódít magának a *mikrobarázdás lemez-bemutató*. Vitathatatlan, hogy lemezekről széles tömegek megismerhetik a zeneirodalom olyan remekműveit, amelyeknek előadó apparátusa ma még hiányzik városunkban. Bizonyos, hogy óriási jelentősége van Bach H-moll miséje, vagy Beethoven IX. szimfóniája, valamint Missa Solemnise előadásának Karajan vagy Toscanini vezényletével, mégis elgondolkoztató, hogy a közönség lassankint úgy hozzászokik a lemez vagy rádió sugározta gépzenéhez, hogy nem is áhítja az élőzene semmivel sem pótolható hangzásélményét. A közönség persze úgy gondolkozik, ha Szegeden nem hallhatom a IX. szimfóniát, legalább megismerem lemezről. Ez az álláspont helyes, és a fentebb vázolt zenekari viszonyaink között érthető is. A mikrobarázdás lemezbemutatók nagy része azonban operai előadásokkal szórakoztatja a hallgatókat. Itt már jóval kevesebbet kaphat a hallgató még a legtökéletesebb lemez esetében is, miután színpad nélkül, csupán a zenével kell megelégednie. És milyen meglepő, hogy szinte többen voltak kíváncsiak a Trubadur lemezbemutatójára a Juhász Gyula Kultúrotthonban, mint ugyanaznap a szegedi színház előadására. Távrolról sem óhajtjuk a milánói Scala vagy a Metropolitan művészeivel készült felvételt a szegedi színház előadásához hasonlítani, de véleményünk szerint nem volt szerencsés az a lemezműsor összeállítás, amely a színház előre meghirdetett operaelőadásának napjára tűzte ki ugyanazt az operát. Arra kell törekednünk, hogy minél szélesebb tömegeket hozzunk be a színház zenés produkcióira, mert annak van igazán nevelő hatása. A mikrobarázdás lemez-bemutatókat bevezető, ismeretterjesztő előadások kísérik. Helyes volna A klasszikus szimfónia fejlődése, A francia opera története, Az olasz opera útja Peritől Pucciniig stb. címeken átfogó programot szerkeszteni, és ezzel közönséget nevelni. Úgy látjuk, hogy a budapesti mikrolemez tulajdonosok »kicsiny, de erős« szektája nehéz anyagi feltételekkel dirigálja a lemez-előadások műsorát. A Juhász Gyula szakszervezeti kultúrotthonon kívül az Egyetem és a Postás Szakszervezet is rendezett lemez-elő-

adásokat, amelyeknél ugyanúgy megállapíthatjuk a műsorok magasabb nevelő szempontokat nélkülöző ötletzerűségét.

Amikor örömmel üdvözljük az olyan *magyarnóta hangversenyeket*, amelyek Szegeden Dankó Pista népszerűsítését is szolgálják, azonnal rá kell mutatnunk a magyar népdalból kisarjadt zongorakíséretes dal- és zenekari művek nagyon hiányos propagálására. Bár elismerjük a XIX. századi magyarnóta és magyaros műzene létjogosultságát, jóval fontosabbnak véljük az új magyar zene énekes termésének minél szélesebb körben való megismertetését. Amilyen hatalmas erejű propaganda és messze kisugárzó művészi esemény volt Kodály Magyar Zsoltárának bemutatása a Főiskolai Napon, oly mértékben sajnálatos, hogy az ilyen magas igényű kultúraterjesztésnek nincsen folytatása. Úgy véljük, hogy a Zeneművészeti Szakiskolának és a Pedagógiai Főiskola ének-zene tanszékének feladata, hogy a magyar népdalkultúrát városunkban a köztudatba átvigye.

A vendégszereplő, országot járó intézményeink sorából megemlítjük a Szegeden is járt *Magyar Áll. Népi Együttest* és a *Néphadsereg Művészegyüttesét*. A színházban a Carmen címszerepében lépett fel *Zenaida Paly*, a bukaresti áll. operaház kiváló művésznője, aki egycsapásra meghódította a szegedi operaközönséget. Remek színészi és hangbeli adottságai mellett igazán elismerésre méltóan illeszkedett bele a szegedi együttes stílusába. Ennek az előadásnak kapcsán rá kell mutatnunk arra a helytelen művészet-politikai álláspontra, amely az idegen vendégművész mellé csupán a budapesti Áll. Operaház egyik Don Joseját tartja megfelelő partnernek. A szegedi operalátogatóknak egyhangú véleménye szerint *Udvardy Tibor* pongyolán oldotta meg művészi feladatát, és valóban nem volt szükséges az ő lehozatala akkor, amikor színházunk kiváló Don Joseval rendelkezik.

C) Zenei intézmények, zeneiskolák

Egy város zenei életének irányítása nem könnyű feladat, amelyet sokágúsága miatt egyetlen intézmény nem is vállalhatna magára. Kétségtelen azonban, hogy a vezetésre hivatott intézmények között összhangnak kell lennie, mert e nélkül az egész kulturális élet széthullik, és a tömegek éppúgy, mint a szervezetek és egyének csak botorkálnak a művészet világában. Szeged zenei életét a *Tanács Népművelési Osztálya*, a Szegedi Nemzeti Színház operai tagozata és a *Zeneművészeti Szakiskola* hivatott irányítani. Természetesen a Népművelési Osztály munkaterületének vannak olyan részei, amelyek a magasabb zenei irányítás szempontjából közömbösek. De a fő irányelvekben a színháznak és a szakiskolának teljes összhangban kellene a Tanács Népművelési Osztálya felé szakmai javaslatokat tenni. Égető kérdésnek tartjuk a Tanács anyagi hozzájárulását a filharmoniai hangversenyek megvalósításához. Ezen múlik, hogy az évad második felében Szeged dolgozói néhány filharmonikus hangversenyben gyönyörködhessenek.

A *Magyar Zeneművészek Szövetségének* szegedi aktívája tanácsadó szerv, amely a vidéki csoportvezetők részére rendezett debreceni értekezleten azt a fontos megbízást kapta, hogy minden zenei megnyilvánulás esetében ellenőrizze a szakmai színvonalat, és a szükséges felvilágosításokat a tanácsi szervezetnek megadja. Remélni szeretnők, hogy a szegedi aktíva a jövőben intenzívebben fog dolgozni, és szakszerű irányító és felvilágosító munkájával hozzá fog járulni a magyar zenekultúra szegedi propagálásához. Kertész Lajos csoportvezető feladata, hogy az összes érdekelt zenei tényezőket összefogva a Szövetség helyi feladatait kijelölje, és fővárosi szervekkel az eddiginél sokkal szorosabb érintkezést tartson fenn. Meg kell még említenünk, hogy a *Társadalom- és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat* kebelében a közelmúltban művészeti szakosztály létesült, amely azt bizonyítja, hogy ez a tudományos szerv is felismerte a művészi kultúra minél szélesebbkörű kiterjesztésének fontosságát. Csillag Miklós elnökletével három alosztályt is létesítettek: zeneit, színházit és képzőművészeti. Az egyes alosztályok munkatervei most készülnek. Értesülésünk szerint a zenei alosztály részéről Kollár Pálné igazgatónő ismeretterjesztő zeneesztétikai és zenetörténeti előadások, valamint klub-összejövetelek tartását tervezi.

A *Zeneművészeti Szakiskola* és az *Áll. Zeneiskola* nagy mértékben járul hozzá Szeged város zenei arculatának kialakításához. Ez a két szervesen összetartozó iskolatípus most még visszakapta a tanév elején időlegesen beszüntetett zenei gim-

náziumot. A három intézmény messzemenően biztosítja a zenei pályára készülő ifjúság alapos szakmai képzését és nevelését. A tanító-nevelő munkán felül a Szakiskola és Áll. Zeneiskola művésztanárai élénk részt vesznek a hangversenyéletben. *Kollár Pálné* és *Zucker Hilda* igazgatók érdeme, hogy a folyó évadban kilenc bérleti hangversenyből álló sorozatot rendeznek a két intézet tanárainak közreműködésével a Szakiskola hangversenytermében. Ez a tanári hangversenysorozat a két intézet ifjúságának zeneirodalmi ismereteit kívánja kibővíteni. Az eddig megrendezett hangversenyek iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg, és a műsor művészi kivitelén felül a bevezető előadások is az ifjúság alaposabb zenei képzését szolgálják. A műsor a preklasszikától kiindulva három hangversenyt szentel a bécsi klasszicizmusnak, ezen felül két romantikus műsört, egy XX. századi modern zenei bemutatót és végül egy Bartók Béla emlékhangversenyt ad a jövő zenei nemzedéknek.

Az eddig lezajlott műsorok színes változatosságban nyújtották a klasszikus hangszeres és kamarazene, valamint énekirodalom gyöngyszemeit. A Szakiskola énektanszakának kitüntető megbízása az ország énekpedagógusainak Szegeden rendezendő megbeszélése alkalmából egy énekbemutató megrendezése. A tervek szerint Mozart Varázsfuvolájának hangversenyszerű előadására kerül sor. Az intézet művésztanárai közül a filharmóniai hangversenyeken felléptek: *Höcchl Margit*, *Nagy Kálmánné*, *Elfer Vera*, *Mérnök János*, *Kutrucz Éva*, *Sebők György* és *Várnagy Lajos*. Sokat várunk Várnagy Lajosnak, a Szakiskola tanárának és a színházi zenekar hangversenymesterének most megszervezendő vonósnégyes társaságától, amely hivatva lesz a kamaramuzsika új életrekkeltésére.

Amennyiben a főváros zenei intézményei és a Népművelési Minisztérium is megadja városunknak azt a segítséget, amit mint kultúrgócponthoz megérdemel, akkor az erők összefogásával, a párt és a Hazafias Népfront irányításával szebb jövő felé vezethetjük a zenei művelődés ügyét.

Szatmári Géza

Mai szegedi halászatunk

A múlt idézése

Elődeink ezer év távlatában közelebb vannak hozzánk, mint első látszatra gondolnánk. Három emberöltőt véve átlagban egy századra, egy ezredév csupán három emberöltőt, harminc nemzedékváltást jelent.

Halászatunk és benne a szegedi halászat is, eltekintve a régmúltaktól, nemzetünkkel együtt ezer éves. S ahogy emberben, szerszámban és módszerben előttünk áll a mai halászelet: úgy tetszik, hogy szinte meghitt közelségből ömlöttek bele az elődök tapasztalatai. A halászatban, legalábbis a folyami halászatban egyelőre nincs gépesítés, s így azok, akiknek hal és halászat a kenyerük, nagyjából még mindig a közel és távolabbi múlt hagyatékával dolgoznak. Ilyen-olyan apró újításoktól eltekintve kétségkívül így van ez. S ha mondogatjuk és igaz is, hogy halászatunk egész néprajzi és kultúrtörténeti kincsét szinte az utolsó percben mentette meg a múlt század második felében Herman Ottó, bizonyos, hogy az, ami mégis megmaradt a múltból, lényegében csak mennyiségileg van alatta a tegnapok és tegnapiak dús színeinek, minőségileg azonban azok hű őrizője. Halászaink egyik bevett szerszáma most is a keleti származású és egyben ősi magyar varsa. Kecéznek ők ma is a víz folyására merőlegesen állított, ladijukban, mint messzi ősapáik, s csalják a harcsát kuttyogtatással, mint azok a dunai halászok, akik egy rekkenő nyári délután a mohácsi ágyúk dörgését hallgatták csónakjaikban. »Laftolnak«, ha eljön az ideje és elég alacsony hozzá a vízállás. S általában teszik azt, amit tehetnek, vagyis élvezik és használják apáik és azok apáinak minden kisebb-nagyobb eredményét.

Az élő gyakorlat

Lehetne-e mással kezdeni mai halászati viszonyaink ismertetését, mint a Kosuth Halászati Termelőszövetkezettel?